

sosialurin

telf. 14720 · 11820
box 76, 3800 Tórshavn
Útgevur: Føroya Javnaðarflokkur
Fyrirtaksstjóri: Tórfinn Smith
Bláðstjóri: Vilhelm Johannesen (ábyrgd)
Bláðmenn: Hogni Djurhuus
Jóhann Mortensen
Jan Müller
Lýsingar: Arne Thomsen
Uppseting: Sosialurin
Prent: Dimmalætting

Vallógin

SÍÐANI VALIÐ hava Dimmalætting og sambandsmenn skulsett landsstýrissamgonguna fyri at hava evnað nýggju vallógina so snildisliga, at sambandsflokkurin, hóast góðar 900 atkvøður meira enn javnaðarflokkurin, bert fekk sama tal av tinglimum sum javnaðarflokkurin.

SANNLEIKIN ER NÚ tann, at varð upprunaliga uppskotið frá landsstýrinum samtykt óbroytt, so vildi nýggja lögtingið sæð soleiðis út, at sambandsflokkurin hevði havt átta tinglimir, javnaðarflokkurin sjei, tjóðveldisflokkurin seks, fólkaflokkurin fimm, sjálvstýrisflokkurin og framburðsflokkurin hvør sínar tveir limir.

MEN UNDIR viðgerðini í lógarnevndini kom broytingaruppskot frá Essa Arge úr fólkaflokkinum og Agnar Nielsen úr sambandsflokkinum. Sambært broytingaruppskotið varð talið av umdømisvaldum tinglimum hækkað úr 25 upp í 27, meðan talið av eykavaldum var óbroytt. Landsstýrisuppskotið varð samtykt við hesi broyting.

OG HÓAST LØGMADUR og fleiri aðrir, bæði í lógarnevndini og undir 2. viðgerð í tinginum, vísu á, at um broytingaruppskotið varð samtykt, so komu trýggir eykavaldir tinglimir at resta í, vildu sambandsmenn ikki lurta eftir, men atkvøddu fyri broytingaruppskotinum, sum teirra maður í lógarnevndini varð við til at seta fram.

OG ÚRSLITIÐ ER sum kunnugt, at trýggir eykavaldir tinglimir resta í, men hetta kunnu Dimmalætting og sambandsmenn ikki geva samgonguflokkunum og landsstýrinum skuldina fyri. Skuldin liggur fyrst og mest av øllum hjá sambandsmonnum sjálvum. Nakað annað er, at sambandsmenn við nýggju lógini høvdu væntað sær 10 umdømisvaldar, men so varð ikki.

UM HETTA HENDI vildi tað gingið út yvir hinar flokkarnar, ið tá høvdu fingið alt ov líta umboðan lutfalsliga. Men her dattu sambandsmenn sjálvir í ta grøvina, sum teir høvdu grívið fyri øðrum. Og »som man reder ligger man«. Væl gagnist.

Vilja teir síggja, hoyra og hugsa

Ein rættuliga kend mynd er hon av teim trimum apunum, sum halda ávíkavist fyri oyru, eygu og munn, og mynda tær, at ein skal ikki lurta eftir tí ringa, talað verður, ikki siggja tær óndu hendingsarnar og ikki tala illa um onnur.

Tað tykist sum fjórðingur av Føroya veljarum ikki hava havt sær hetta í huga yvirfyri teim grovu agitatión og útspilling, sambandið í fyra ár hevur ríkið, ella yvirfyri teim óndu gerðum »den lille redaktør« hevur sæð, hugsað og konstruerað hjá javnaðarflokkinum, ella yvirfyri teim fúlu avkristnaðar loysingar og kommunistaætlanum, javnaðarflokkurin sambært hesum illnatna redaktørinum hevði í kvittan.

Hesin serfrøðingur í »Spækhugger taktik« yvirfyri javnaðarflokkinum, sum hann nú er farin at kina eftir bakinum, soleiðis at hetta bak kann groðast til nýggi bóg-hvitusambandsbit, hevur hinvegin dult yvirfyri veljarum sínum, at tað eru mangir veruleikar í politiska heiminum, sum hann og sambandið hava latið eygu, oyru og tankar aftur fyri, meðan teir gloymdu at halda fyri munnin tá kellingakvørnin mól so hart.

Hesar veruleikar má tað nú vera javnaðarflokksins uppgáva at gera teir varugar við, nýða teir at taka støðu til á slíkan hátt, at eisini tey 26 prosentini fata, at hetta eru mál av lívstýðningi, og syrgja fyri, at metast kann um, um teir eiga nýttuligar loysnir at bjóða á hesum málum.

Sunnukvøldið 5. november helt Pauli Ellefsen í útvarpinum, at gott hevði verið um javnaðarflokkurin kundi verið hildin úttan fyri landsins stýri til ævigar tíðir. Men hóast »fordummilsisherferðin« gav ávíst úrslit eydnaðist hon ikki betri enn so, at redaktørurin nú, sum høguslokkur, sprænrir blekk úr sær til tess at dylja hvar »spækhuggeren« sveimar, og hetta blekk skal samstundis fjala, at tað er javnaðarflokkurin teir mugu leita til, skal líkinda politikkur fáast til vega av teimum.

Hann talar um ta ábyrgd, javnaðarflokkurin hevur til at bjarga sambandsflokkinum úr teirri sváru føðilsipinu, teir eru í nú føðast skal veruleikakendur politikkur. Javna-

ðarflokkurin kennur ábyrgd sína, hon er lögð á hann av gott 5000 veljarum til at reka ein politikk, sum tænar landi og fólk og javnaðarhugsjónini best, meðan tey fáu hundrað sum lupu um garðin fyri at draga flokkinn í sambandstænastu ongan rætt hava at ráðgeva floksins umboðum.

Ein ábyrgd floksins er hon at reka ein realistisk-an politikk í samvinnu við danir. Ikki ein uppgávupolitikk og ikki ein loysingarpolitikk, men politikkinn sum byggir á teir dagsaktuellu móguleikar tjóðirnar báðar liva undir.

Tað eru broytingunum í hesum móguleikum sambandsmenn alla tíðina hava latið eygu, oyru og tankar aftur fyri, og tí vakna teir nú við kaldan dreym, og skulu taka støðu til donsk krøv á mongum økjum. Í dag ber ikki til at skjóta frá sær veruleikar um donsk krøv og donsk ynskir.

1. Danir leggja fyri 1. januar 1980 statsligu umsitingina av andsveikarforðingini niður, eins og teir í 1977 avtøku »Direktoratet for Statshospitallerne«, teir hava tí boðað frá, at í 1979 mugu føroyingar taka hesa umsiting á seg. Javnaðarflokkurin hevur langt síðani sæð, at hetta er beint at gera, tí a) Hetta ynskja tey avvarðandi, b) Hetta tænar áhugamáli teirra, forðing er skipað fyri, best, c) Hetta gevur betri móguleika at laga umstøðurnar hjá hvørjum individuellum brekaðum, eftir júst tørv hans við røkt og viðgerð í Føroyum heldur enn á Ebberød- og Rødbygðard.

Sambandið hevur sagt, at slík uppskot frá danskari síðu um umsitingarligar broytingar skulu vit ikki samtykkja.

Vit krevja nú svar frá sambandinum. Hvussu nýða vit danir at halda fram við at umsita víðurskiptini hjá teim evna-veiku og hvussu tryggja vit nóg gott samstarv imillum heimini og ta umsiting vit móguliga kunnu tvinga danir at varðveita?

2. Í sekretárunum byrjaði formaðurin í »Statsministeriets rådgivende udvalg vedrørende Færøerne« Anders Ølgård at tala um blokkstunding til Føroya. Seinni er tað bent, at ríkiskassin letur amtskommunum og kommunum í Danmark blokkstunding til ávís

endamá, bæði slík, ministeriini fyrr høvdu um hendi og slík kommunurnar høvdu ábyrgd av.

Fyri fyra árum síðani kravdi stjórnin, at donsk/føroysk nevnd var sett at endurskoða allar studingsskipanir til Føroya. Atli Dam lögmaður góðtók landsstýrisins vegna at slík nevnd var sett, serliga tá hon ikki hevði til endamáls at minka um samlaða ríkisstudningin til Føroya, men heldur at umskipa hann, so hann betri samsvaraði skipanunum í Danmark. Men Atli Dam kravdi samstundis, at hesin spurningur ikki var avgjörður í einum landsstýrisskeiði, men at tvey fylgjandi landsstýri og lögtingingu við hann at gera, tað kundi við henda at sambandsflokkurin aftur fekk meðábyrgd í føroyskum politikki, hóast hetta tóktist og tykist ótrúligt.

Í komandi landsstýrisskeiði skal tí stóða takast til arbeiðis, sum nevndin, ið Skak-Nielsen frá ráðgevandi nevndini er formaður í, kemur at leggja úr hondum. Skulu vit góðtaka blokkstunding ella skulu vit krevja prosentstundingin varðveittan? Eru tað øki har studingur kann falla burtur og eru tað øki har nýggir studingar mugu fáast at galda?

Javnaðarflokkurin hevur fyri langari tíð síðan boðað frá, at fyri honum er avgerandi, at heima-stýrisskipanin verður útbýgd so líðliga sum gjørligt, og at hann er til reiðar at góðtaka blokkstuding á ávísu økjum, serliga innan iløgusektorin, meðan hann vil stríðast fyri at varðveita % endurgjaldið á fleiri rakstrarøkum, eitt nú sosialmála-, skúlamála- og heilsumálaøkinum.

Vil sambandið veruleikafjart krevja, at alt verður við tað gamla, ella vil tað aktivt umhugsa hvat tænar bæði donskum og føroyskum áhugamálum best?

3) Í 1972 var fyrstu ferð talað um, at tað ikki var hent, at tjóðbankan og figgjarmálaráðið valdu meirlutan av stjórn Real-kreditstovnsins, tí hesir stovnar sótu so langt frá føroyskum víðurskiptum. Lógin er nú broytt og føroyingar skulu í komandi landsstýrisskeiði velja alla nevndina. Vilja sambandsmenn fremja hesa »yvirtøku«, ella vilja teir framvegis at tjóðbankan

viðmerkingar

og figgjarmálaráðið skulu taka støðu til hvørjar føroyingar skulu fáa lán til skipabygging?

4) Sambandið hevði eitt uppskot um skipan av »Statens Skibstilsyn«. Hetta kundi valla fæst út í lívið úttan yvirtøku, og sambandsins formaður P. Ellefsen segði eisini: »so kunnu vit bert yvirtaka skipasýnið«.

Krevur sambandsflokkurin yvirtøku her, ella var hetta bert eitt paraduuppskot?

5) Tá dagpeningaskiparin varð samtykt, kravdi ríkisstjórnin, at sjálvstøðug vinnurekandi og heimavirkandi húsmóður skuldu rinda sjálvbodna trygging uppá útvið 1 mill. kr. samanlagt.

Skal broyting gerast her, má yvirtøka fremjast av hesi millión. Sambandið rak uppundir valið propagandu imóti hesi trygging. Merkir tað, at her skal ein yvirtøka fremjast, so ríkisins partur dettur burtur?

6) Sambandsmenn søgdu, at teir ynsktu samanslagning av skúlaumsitingini, men undir danskari leiðslu. Vit krevja svar uppá hvussu tað í komandi landsstýrisskeiði skal lata seg gera í praksis at leggja studentaskúlan, HF-skeiðini, sjómansskúlnar, húsarhaldsskúlan, kokkaskúlan og háskúlan undir hesa leiðslu?

Skal gagn fáast av skipan av skúlaumsitingini soleiðis sum sambandsflokkurin vil, mugu hesir skúlar inn í myndina. Men vilja danir hava teir?

7. Vit hava sæð, at danir umskipa víðurskiptini í millum amtskommunur og statskassan, har staturin flytur umsitingina út og leggur uppgávur á amtskommunurnar. Sambandið hevur harðliga afturvist, at vit hava skyldu til at luttaka í hesi útflyting, tí vit eru einki amt.

Tá sambandsmenn trúgva, at danir vilja varðveita ávís umsitingarøki undir statinum bert fyri okkara skuld, kunnu teir so siga okkum hvørja grundgeving, vit skulu halda okkum til og hvat fyri trúst vit skulu leggja á danir fyri at hetta skal henda?

Í stuttum sagt, vil javnaðarflokkurin, áðrenn hann fer at taka støðu til, hvussu hann best handfer ábyrgd sína yvirfyri teim verandi 22,5% av veljarunum, sum eru javnaðarveljarar, heldur enn sam-

Framhald á síðu 5